

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 277/2020-50

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára prerokoval ústavné sťažnosti

██████████, ██████████, ██████████, zastúpeného advokátskou kanceláriou IURISTICO s. r. o., Cimborkova 13, Košice, v mene ktorej koná advokát JUDr. Matej Kukura, PhD., ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 58 C 136/2009 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 41/2018 (ústavná sťažnosť vedená pod sp. zn. II. ÚS 277/2020), a

██████████, ██████████, ██████████, zastúpenej advokátskou kanceláriou IURISTICO s. r. o., Cimborkova 13, Košice, v mene ktorej koná advokát JUDr. Matej Kukura, PhD., ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 58 C 136/2009 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 41/2018 (ústavná sťažnosť pôvodne vedená pod sp. zn. II. ÚS 293/2020), a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 58 C 136/2009 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 41/2018 porušené boli.

2. Krajskému súdu v Bratislave prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 41/2018 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume každému po 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré sú im povinné vyplatiť v rozsahu 2/3 Okresný súd Bratislava II a v rozsahu 1/3 Krajský súd v Bratislave do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov konania spolu v sume 913,32 € (slovom deväťstotrinásť eur a tridsaťdva centov), ktorú sú Okresný súd Bratislava II v rozsahu 2/3 a Krajský súd v Bratislave v rozsahu 1/3 povinné vyplatiť na účet advokátskej kancelárie IURISTICO s. r. o., Cimborkova 13, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a s'ťažostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. mája 2020 doručená ústavná s'ťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a 29. mája 2020 ústavná s'ťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovatelia“), ktorými namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len

„okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 58 C 136/2009 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 41/2018 (ďalej aj „napadnuté konanie krajského súdu“). Ústavný súd z ich obsahu zistil, že smerujú proti totožnému napadnutému konaniu, kde sťažovatelia vystupujú spoločne, a z obsahovej stránky vykazujú takú mieru totožnosti, že rozhodol o ich spojení na spoločné konanie z dôvodu hospodárnosti uznesením sp. zn. II. ÚS 293/2020 z 23. júna 2020 s tým, že budú spoločne prerokované pod sp. zn. II. ÚS 277/2020.

2. Zo sťažností a z ich príloh vyplýva, že sťažovatelia sú v procesnom postavení žalovaných účastníkmi napadnutého konania vedeného okresným súdom o zaplatenie sumy 343 576 Sk s príslušenstvom z titulu odplaty za užívanie plochy v budove vo vlastníctve žalobcu. Napadnuté konanie vedené okresným súdom začalo podaním žaloby 23. decembra 2008. Podľa vyjadrenia sťažovateľov bolo okresným súdom nariadených 5 pojednávaní, prvé sa uskutočnilo v roku 2010, ďalšie v rokoch 2014, 2015 a 2017. Postup okresného súdu nebol podľa názoru sťažovateľov dostatočne efektívny ani hospodárny, keďže boli pojednávania odročované aj bez dôležitého dôvodu. Okresný súd vydal 8. marca 2017 rozsudok, proti ktorému bolo podané odvolanie, a od mája 2017 prebieha odvolacie konanie na krajskom súde, ktoré dosiaľ nebolo skončené. Celková doba konania na súdoch prvej a druhej inštancie je už 12 rokov. Vec patrí do štandardnej rozhodovacej činnosti súdov, nie je nijako mimoriadne náročná. Dôvod neprimeranej dĺžky konania sťažovatelia vidia v neefektívnom postupe okresného súdu a krajského súdu.

3. Na základe tejto sťažnostnej argumentácie sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd o ich sťažnostiach rozhodol nálezom vo veci sp. zn. II. ÚS 277/2020 takto:

„1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní sp. zn. 58C/136/2009 porušené bolo.

2. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 14Co/41/2018 porušené bolo.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Krajskému súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 14Co/41/2018 konať bez zbytočných prietahov.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] finančné zadostučinenie vo výške 9 000 €, ktoré je mu Okresný súd Bratislava II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] finančné zadostučinenie vo výške 3 000 €, ktoré je mu Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov konania vo výške 450,29 €, ktorú sú povinní vyplatiť spoločne a nerozdielne Okresný súd Bratislava II a Krajský súd v Bratislave na účet jeho advokáta do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohoto nálezu.“

a vo veci pôvodne vedenej pod sp. zn. II. ÚS 293/2020 takto:

„1. Základné právo sťažovateľky [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní sp. zn. 58C/136/2009 porušené bolo.

2. Základné právo sťažovateľky [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 14Co/41/2018 porušené bolo.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Krajskému súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 14Co/41/2018 konať bez zbytočných prietahov.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke [REDAKOVANÉ] finančné zadostučinenie vo výške 9 000 €, ktoré je jej Okresný súd Bratislava II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke [REDAKOVANÉ] finančné zadostučinenie vo výške 3 000 €, ktoré je jej Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Sťažovateľke [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov konania vo výške 450,29 €, ktorú sú povinní vyplatiť spoločne a nerozdielne Okresný súd Bratislava II a Krajský súd v Bratislave na účet jej advokáta do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohoto nálezu.“

4. Sťažovatelia už v sťažnostiach vyslovili súhlas s upustením od ústneho pojednávania v konaní pred ústavným súdom.

5. Ústavný súd sťažnosti sťažovateľov predbežne prerokoval a uznesením sp. zn. II. ÚS 277/2020 z 9. júna 2020 a sp. zn. II. ÚS 293/2020 z 23. júna 2020 ich prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie odporcov, vymedzenie napadnutého konania a replika sťažovateľov

6. Predseda krajského súdu listom sp. zn. 1 SprV 355/2020 zo 14. júla 2020 oznámil ústavnému súdu, že netrvá na ústnom prejednaní sťažností, a k priebehu napadnutého odvolacieho konania v podstatnom uviedol, že vec nebola rozhodnutá z dôvodu personálneho poddimenzovania súdu a neprimeranej zaťažnosti konajúcej zákonnej sudkyne s predpokladom rozhodnutia v roku 2020. Z predloženého spisového materiálu krajského súdu nevyplýva žiaden procesný úkon vo veci.

7. Predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení sp. zn. Spr 58/2020 z 23. júla 2020 ústavnému súdu oznámila, že netrvá na ústnom prejednaní sťažností, vyjadrila presvedčenie, že okresný súd konal vo veci plynulo a efektívne, teda nespôsobil priet'ahy v konaní. Sťažnosti považuje za nedôvodné. Predĺženie bolo spôsobené okolnosťami na strane

sťažovateľov, keď sa im nepodarilo doručiť predvolanie na pojednávanie z dôvodu neznámeho pobytu, na návrh žalovaných bolo konanie prerušené a z dôvodu oneskoreného predloženia dôkazov sťažovateľmi. Priebeh napadnutého konania opísala predsedníčka okresného súdu v podstatnom takto:

- Žaloba bola podaná 23. decembra 2008 proti sťažovateľom ako žalovaným v I. a II. rade.

- Oprava žalobného návrhu na výzvu okresného súdu 10. marca 2009.

- Okresný súd vydal platobný rozkaz sp. zn. 32 Ro 3856/2008 zo 16. marca 2009.

- Sťažovatelia podali odpor 12. mája 2009.

- Pojednávanie konané 16. marca 2010 bolo odročené (na 29. apríl 2010, pozn.) pre neprítomnosť sťažovateľov, ktorým nebolo vykázané včasné doručenie predvolania.

- Sťažovatelia navrhli 17. apríla 2010 konanie prerušiť do právoplatného skončenia súvisiaceho konania sp. zn. 19 C 114/1997 (12 C 78/2010). Okresný súd uznesením zo 17. mája 2010 návrhu vyhovel a konanie prerušil (potvrdené odvolacím súdom, právoplatné 27. septembra 2010). Rozsudok vo veci sp. zn. 12 C 78/2010 z 29. marca 2012 nadobudol právoplatnosť 28. februára 2014, čím dôvod prerušenia konania odpadol.

- Okresný súd nariadil pojednávanie na 28. máj 2014, predvolanie sa nepodarilo doručiť, sťažovatelia mali hlásený pobyt bezdomovcov, preto okresný súd uznesením zo 17. apríla 2014 ustanovil sťažovateľom opatrovníka. Opatrovník ani sťažovatelia sa na pojednávanie nedostavili.

- Okresný súd uznesením zo 14. júla 2014 zrušil uznesenie o ustanovení opatrovníka, keďže dôvody pominuli.

- Okresný súd uskutočnil pojednávanie 3. septembra 2014 za prítomnosti sporových strán, sťažovatelia predložili dôkazy a navrhli vyžiadanie spisu zo súvisiaceho konania sp. zn. 7 C 1/2012. Okresný súd zabezpečil predmetný spis 12. septembra 2014.

- Dňa 27. októbra 2014 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré okresný súd odročil z dôvodu, že nebola preukázaná výška bezdôvodného obohatenia, a vyzval žalobcu na predloženie dôkazov k nej.

- Sťažovatelia podaním z 27. októbra 2014 predložili dôkazy a navrhli spojiť súvisiace konanie. Tento návrh okresný súd zamietol uznesením z 10. novembra 2014, ktoré nadobudlo právoplatnosť 7. januára 2015.

- Dňa 9. septembra 2015 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom sťažovateľ oznámil okresnému súdu, že v súvisiacom konaní je nariadené znalecké dokazovanie na zistenie ceny nájmu obdobných nehnuteľností v rozhodnom období 1989 až 2010. Okresný súd pojednávanie odročil a nariadil stranám predmetný posudok predložiť v tomto konaní. Predložený bol 6. novembra 2015.

- Z dôvodu pretrvávajúceho rozporu o výške nájmu okresný súd ustanovil uznesením z 10. marca 2016 znalca na určenie výšky mesačného nájomného. Znalec odmietol vykonať znalecký úkon a okresný súd zrušil uznesenie o jeho ustanovení uznesením z 31. januára 2017 (právoplatné 8. marca 2017, pozn.).

- Na pojednávaní 13. marca 2017 okresný súd vyhlásil rozsudok, proti ktorému podali sťažovatelia odvolanie. Okresný súd zabezpečil vyjadrenia a reakcie oboch sporových strán a spis predložil na odvolacie konanie 12. februára 2018.

8. Sťažovatelia podaním zo 7. augusta 2020 zotrvali na ústavnej sťažnosti, vyjadrili súhlas s upustením od ústneho pojednávania a k veci uviedli, že na pojednávaní 16. marca 2010 sa nezúčastnili, pretože im jeho konanie nebolo oznámené. Sťažovateľ oznámil adresu pre doručovanie a telefónne číslo, čiže okresnému súdu nič nebránilo doručiť upovedomenie o termíne pojednávania. Poukázali na odročenie pojednávania 27. októbra 2014 z dôvodu nepreukázania výšky bezdôvodného obohatenia na strane žalobcu a ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo až 9. septembra 2015, čo považuje za neefektívny postup vzhľadom na časový odstup 6 rokov od podania žaloby. Za desať rokov konania sa uskutočnilo 5 pojednávaní. K prieťahom prispelo aj nedotiahnuté znalecké dokazovanie. Predloženie veci na odvolacie konanie s odstupom 9 mesiacov považujú za neprimerané obdobie. Krajský súd je od 12. februára 2018 úplne nečinný v odvolacom konaní. Celkovú dĺžku konania považujú sťažovatelia za extrémnu, vedúcu k odňatiu spravodlivosti. Zároveň si uplatnili náhradu trov konania aj za ďalší úkon (podanie vyjadrenia) vrátane DPH.

9. Vzhľadom na oznámenia sťažovateľov, predsedníčky okresného súdu a predsedu krajského súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len

„zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúra

10. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

13. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 2 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ako aj z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje tak, aby vec bola čo

najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosti sťažovateľov.

15. Ústavný súd poukazuje aj na rozsudok ESLP vo veci Hoholm proti Slovenskej republike z 13. januára 2015, sťažnosť č. 35632/13, body 56 a 57: [Keď sa sťažovateľ pokúsil zhojiť svoju ujmu podľa predchádzajúceho ustanovenia (čl. 13 dohovoru, pozn.), ústavný súd odmietol jeho sťažnosť po tom, ako rozdelil konanie na tri úseky podľa konajúcich súdov. Konkrétne, podľa názoru ústavného súdu bola – vzhľadom na to, že konanie pred okresným súdom a najvyšším súdom skončilo pred podaním ústavnej sťažnosti – príslušná časť sťažovateľovej ústavnej sťažnosti podaná po uplynutí zákonnej lehoty. Ústavný súd zároveň považoval dĺžku tej časti konania, ktorá prebiehala pred krajským súdom, za nepostačujúcu na vyvolanie pochybností o súlade s čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Hoci formulácia sťažovateľovej sťažnosti tomu nebránila (opačne Obluk proti Slovenskej republike, č. 69484/01, ods. 62, 20. jún 2006), ústavný súd nepreskúmal celkovú dĺžku konania, čo je postup, ktorý bol už dávno odsúdený ako protirečiaci požiadavkám dohovoru [opačne Bako proti Slovenskej republike (rozh.), č. 60227/00, 15. marec 2005 a. R., spol. s r. o. proti Slovenskej republike, č. 13960/06, ods. 35 et seq., 9. február 2010]. Sťažovateľ nemohol preto mať úžitok z „účinného prostriedku nápravy“ v zmysle judikatúry súdu].

IV.

Právne posúdenie veci

16. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o finančnej pohľadávke z bezdôvodného obohatenia tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov s ustálenou judikatúrou. Zároveň spor vyžadujúci si posúdenie odborných otázok z iných odvetví formou znaleckého dokazovania vykazuje vyšší stupeň skutkovej náročnosti, ktorý môže mať objektívny vplyv na predĺženie konania. Iné okolnosti spôsobujúce objektívne predĺženie konania ústavný súd nezistil. Odvolacie konanie v takejto veci je štandardnou súčasťou odvolacích konaní. Predmet konania nie je v zmysle judikatúry ústavného súdu ani ESLP časovo zvlášť prioritizovaný.

17. Správanie sťažovateľov ako účastníkov konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu zistil, že sťažovatelia neprispeli k predĺženiu predmetného konania významnejšou mierou. Najmä zohľadnil, že sťažovatelia v postavení osôb bez domova splnili svoju informačnú povinnosť a kontaktné údaje (telefónne číslo a adresu pre doručovanie na pracovisko, pozn.) mal okresný súd k dispozícii.

18. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu a krajského súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

19. Ústavný súd vychádza z premisy, že medzi obsahom práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy po obsahovej stránky niet zásadných odlišností. Najmä pri posudzovaní namietaného porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru prihliada na ustálenú rozhodovaciu prax ESLP, pokiaľ ide o primeranosť dĺžky konania.

20. Celková dĺžka konania o návrhu sťažovateľov v skutkovo a právne pomerne jednoduchej veci, ktorá ku dňu rozhodovania ústavného súdu predstavovala viac ako 9 rokov, bola v zmysle ustálenej judikatúry ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru považovaná ústavným súdom za zjavne neprimeranú bez potreby bližšieho skúmania konkrétneho priebehu konania (II. ÚS 307/2019). Podobne dĺžka konania o návrhu sťažovateľa na dvoch stupňoch sústavy súdov, ktorá ku dňu rozhodovania ústavného súdu predstavovala viac ako 7 a pol roka, bola ústavným súdom vyhodnotená v náleze sp. zn. II. ÚS 308/2019 ako neprimeraná. Obdobná dĺžka konania na dvoch stupňoch sústavy súdov viedla ESLP k vysloveniu porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru napr. vo veci A. R. spol. s r. o. proti Slovenskej republike (rozsudok ESLP z 9. februára 2010).

21. Ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že nečinnosť súdu aprobovaná procesným právom s oporou v právoplatnom uznesení o prerušení konania do vyriešenia otázky, od ktorej je rozhodovanie závislé, nemožno hodnotiť ako zbytočné prietahy. Preto obdobie od 27. septembra 2010 do 28. februára 2014, keď bolo konanie prerušené, nebral ústavný súd ani pri posudzovaní celkovej dĺžky konania do úvahy, čo malo vplyv najmä na výšku priznaného finančného zadost'účinenia.

22. Z popísaného priebehu súdneho konania na prvom stupni vyplýva, že napadnuté konanie na súde prvej inštancie trvalo od 23. decembra 2008 do 12. februára 2018 (vrátane procesných úkonov po podaní odvolania, pozn.), čiže okrem obdobia prerušenia konania okresný súd konal približne 6 a pol roka. V postupe okresného súdu ústavný súd vzhliadol neodôvodnené obdobia nečinnosti od mája 2009 do marca 2010 a od novembra 2014 do septembra 2015, ako aj neefektívnu činnosť najmä v súvislosti s ustanovením opatrovníka bez splnenia zákonných predpokladov a nariadenia a zrušenia bezvýsledného znaleckého dokazovania. Popísaný postup okresného súdu v konaní nemožno hodnotiť ako sústredený a efektívne smerujúci k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľov.

23. Vo vzťahu k odvolaciemu konaniu ústavný súd konštatuje celkovú nečinnosť bez akéhokoľvek procesného úkonu od predloženia veci 12. februára 2018 dosiaľ, t. j. v trvaní

2 rokov a 9 mesiacov. Celková dĺžka konania na oboch stupňoch súdnej sústavy sa javí ako zjavne neprimeraná náročnosti veci a nezodpovedajúca garanciam čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd zohľadnil skutočnosť, že ide o konanie na dvoch stupňoch sústavy súdov a že vo veci bolo vydané prvé meritórne rozhodnutie po 6 a pol roku, ktoré však dosiaľ nenadobudlo právoplatnosť v dôsledku nečinnosti krajského súdu.

24. Pokiaľ krajský súd poukazuje na nedostatočné personálne obsadenie súdu a množstvo nevybavených súdnych prípadov, k tomu ústavný súd v zhode so svojou doterajšou ustálenou judikatúrou (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03) konštatuje, že nedostatočné materiálno-technické vybavenie a poddimenzované personálne obsadenie súdu, ako ani opakovaná zmena zákonného sudcu nemôže byť na ťarchu účastníkov konania a nemôže zbaviť krajský súd zodpovednosti za vzniknuté prieťahy.

25. Ústavný súd preto aj s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania, zistenú nečinnosť krajského súdu a neefektívny postup okresného súdu dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu a krajského súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

26. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

27. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal

krajskému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 41/2018 konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

28. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

29. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

30. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

31. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä doterajšiu dĺžku napadnutého konania, obdobia nečinnosti a neefektívny postup okresného súdu, ako aj nečinnosť krajského súdu, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume po 3 000 € pre každého zo sťažovateľov primerané konkrétnym okolnostiam prípadu. Ústavný súd vzal na zreteľ mieru zodpovednosti za porušenie práv sťažovateľov na strane okresného súdu a krajského súdu, a preto uložil okresnému súdu uhradiť 2/3 priznaného finančného zadosťučinenie každému zo sťažovateľov, t. j. sumu 2 000 € každému zo sťažovateľov, a krajskému súdu uložil povinnosť v rozsahu 1/3 priznaného finančného zadosťučinenia, čiže po 1 000 € každému zo sťažovateľov (bod 3 výroku tohto nálezu).

VI. Trovy konania

32. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

33. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov konania podľa § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v rozsahu tarifnej odmeny za tri úkony právnej služby v roku 2020 (prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a podanie vyjadrenia) a režijného paušálu ku každému úkonu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (5-krát po 10,62 € – vyjadrenie bolo spoločné, pozn.). Zároveň zohľadnil, že ide o zastúpenie dvoch sťažovateľov na základe spojenia vecí rozhodnutím ústavného súdu podľa § 13 ods. 3 vyhlášky (trikrát tarifa a trikrát jedna tretina tarify, pozn.). Takto určená suma (708 € + 53,10 €) zvýšená o DPH (152,22 €) predstavuje celkom sumu 913,32 € (výrok 4 nálezu).

34. Priznanú náhradu trov konania sú okresný súd (v 2/3) a krajský súd (v 1/3) povinné zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

35. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2020

Ľuboš Szigeti
predseda senátu